

Viivi Erkkilä & Eerika Rehu

**Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ilmiönä ja sen yhteys lastensuojelu-
asiakkuuteen**

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ilmiönä ja sen yhteys lastensuojeluasiakkuuteen

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Viivi Erkkilä & Eerika Rehu
Opinnäytetyö
Syksy 2024
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma, Sosionomi

Tekijä(t): Viivi Erkkilä & Eerika Rehu
Opinnäytetyön nimi: Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ilmiönä ja sen yhteys lastensuojeluasiakkuuteen
Työn ohjaaja(t): Marjukka Rasa & Markku Koivisto
Työn valmistumislukukausi ja –vuosi: Syksy 2024 Sivumäärä: 41

Tässä opinnäytetyössä tarkastelimme huono-osaisuuden ylisukupolvisuutta ilmiönä, sekä sen yhteyttä lastensuojeluasiakkuuteen Suomen näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ja analysoida jo olemassa olevaa teoriaa ja tutkimustietoa huono-osaisuuden ylisukupolvisuudesta ja lastensuojeluasiakkuuden periytymisestä ja tuottaa niistä kuvaileva kirjallisuuskatsaus.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Aineiston analyysi toteutettiin sovelletulla aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä ja aineisto on rajattu vuoden 2014–2024 suomenkielisiin tutkimuksiin. Tutkimukset on valittu tutkimuskysymyksien perusteella.

Tutkimuksista havaittiin, että perhetaustalla on merkittävä vaikutus lasten hyvinvointiin ja riskiin joutua lastensuojelun piiriin. Sosioekonomiset vaikeudet, kuten köyhyys ja matala koulutustaso, yhdistyvät vanhempien hyvinvointiongelmiin, joilla on taipumus periytyä seuraaville sukupolville erilaisina haasteina, kuten mielenterveyden ongelmina. Myös vanhempien omat kokemukset lastensuojelusta voivat estää perheitä hakeutumasta tukipalveluiden piiriin ajoissa, mikä korostaa varhaisen tuen ja helposti saatavilla olevien palveluiden tärkeyttä huono-osaisuuden kierteen katkaisemisessa.

Asiasanat: huono-osaisuus, lastensuojelu, ylisukupolvisuus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Social Services, Bachelor of Social Services

Author(s): Viivi Erkkilä & Eerika Rehu

Title of thesis: The Intergenerational Nature of Disadvantage and Its Connection to Child Protection Services

Supervisor(s): Marjukka Rasa & Markku Koivisto

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2024

Number of pages: 41

This thesis examines the intergenerational transmission of disadvantage and its link to child welfare cases in Finland. Conducted as a descriptive literature review, the study analyzes research and theory from 2014–2024. Findings show that economic and social challenges are frequently passed down through generations, increasing children's risk of child welfare involvement. Early intervention and comprehensive support services are essential to breaking the cycle of intergenerational disadvantage.

Keywords: disadvantage, child protection, intergenerationality

SISÄLLYS

ABSTRACT.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2. TEOREETTISET MÄÄRITELMÄT	8
2.1 Huono-osaisuus.....	8
2.2. Huono-osaisuus ylisukupolvisena ilmiönä	9
2.3 Ylisukupolvisuuden ilmiö lastensuojelussa	10
3. TARKOITUS, TAVOITE, TUTKIMUSKYSYMYKSET	12
4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
4.1 Tutkimusmenetelmä	14
4.2 Aineiston hankkiminen.....	15
4.3 Aineiston valinta	18
4.4 Aineiston analyysi.....	21
5. EETTISET LÄHTÖKOHDAT JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI.....	25
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
6.1 Perhetaustan vaikutus.....	27
6.2 Huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen.....	27
6.3 Lastensuojeluasiakkuuden taustat	29
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	31
8. POHDINTA	33
LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Ylisukupolvisuus tarkoittaa sukupolvelta toiselle siirtyviä tiedostamattomia ja tietoisia toimintamalleja. (Tuhkasaari 2013, 19.) Huono-osaisuus puolestaan on monisyinen käsite, joka kuvaa yksilön tai yhteisön kokemaa taloudellista ja sosiaalista syrjäytymistä. (Eskelinen & Sironen 2017, 12.) Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan huono-osaisuuden ylisukupolvistumista köyhyyden, mielenterveyden haasteiden sekä koulutustaustan kautta. Tällä opinnäytetyöllä pyritään ymmärtämään, miten menneisyyden haasteet siirtyvät sukupolvelta toiselle ja miten tämä ilmenee nykyajan yhteiskunnassa sekä lastensuojeluasiakkuudessa.

Yhä useampi yksilö, perhe ja sukupolvi kamppailee pitkittyneen köyhyyden ja syrjäytymisen kanssa. Tämän haavoittuvan ryhmän arvioidaan kasvavan ja käsittävän noin 20 000–40 000 henkilöä. Ylisukupolvinen huono-osaisuus on noussut yhdeksi merkittävimmistä sosiaali- ja terveystaloudellisista haasteista 2020-luvulla. Se kytkeytyy paitsi yksilöiden elämäntilanteeseen myös yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja systeemiin haasteisiin. Tämä edellyttää lähestymistapoja ja strategioita sosiaalipolitiikassa ja sosiaalityössä. (Harni 2021.) Opinnäytetyön tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, miten huono-osaisuus ja lastensuojeluasiakkuus vaikuttavat toisiinsa ylisukupolvistumisen näkökulmasta. Tavoitteenamme on lisätä yleisesti tietoisuutta ylisukupolvisuudesta ja sen huomioon ottamista asiakaskoh- taamisissa, miettiessä käytännön toimenpiteitä ilmiön katkaisemiseksi.

Opinnäytetyön aihe rajautui kiinnostuksesta perehtyä ylisukupolvisuuteen ja sen moninasiin vaikutuksiin ihmisten elämässä, etenkin lastensuojeluasiakkuuk- sissa. Taustalla oli kiinnostus syventyä perehtymään vanhempien kokeman huono-osaisuuden ja sijoitustaustan siirtymistä toiselle sukupolvelle, sekä millai- nen rooli yhteiskunnalla on tässä ilmiössä. Kävimme myös aiheen rajauksessa keskustelua tulevana sosionomeina mahdollisuuksistamme katkaista ylisukupol- visuuden kierrettä. Pyrimme opinnäytetyömme kautta ymmärtämään paremmin ylisukupolvisuuden ja huono-osaisuuden välistä vuorovaikutusta ja mahdollisia tapoja kehittää tehokkaampia ja kohdennetumpia toimenpiteitä huono-osaisuu- den sekä ylisukupolvisuuden huomioimiseksi ja ehkäisemiseksi

Koemme aiheen olevan ajankohtainen nykyisen Orpon hallituksen tekemien leikkaukspäätösten vuoksi. Hallituksen suunnittelemat leikkaukset voivat kasvattaa eriarvoisuutta ja lisätä köyhyyttä erityisesti huono-osaisissa perheissä, joilla on jo valmiiksi vaikeuksia selviytyä arjesta. Tämä voi vaikeuttaa lasten mahdollisuuksia kasvaa terveessä ja turvallisessa ympäristössä. Vuoden 2024 hallituksen tekemät leikkaukset sosiaaliturvaan, kuten lapsilisän ja asumistuen leikkaaminen, heikentävät näiden perheiden taloudellista asemaa ja vaikeuttavat perusmenojen, kuten asumisen ja ruuan, kattamista. Lisäksi leikkaukset julkisista palveluista, kuten terveydenhuollosta ja varhaiskasvatuksesta, voivat vähentää perheiden mahdollisuuksia saada tarpeellisia palveluja, mikä saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Myös veronkorotukset, kuten arvonnlisäveron nousu, kohdistuvat suhteellisesti enemmän pienituloisiin perheisiin, sillä ne käyttävät suurimman osan tuloistaan välttämättömyyksiin. Nämä muutokset voivat heikentää perheiden hyvinvointia elämänlaatua pitkällä aikavälillä, sekä näkyä tulevilla sukupolvissa. (YLE 2024; Iivonen & Pollari 2023; Valtioneuvosto 2023.)

2. TEOREETTISET MÄÄRITELMÄT

2.1 Huono-osaisuus

Opinnäytetyössämme keskitymme tutkimaan sosiaalista huono-osaisuutta, joka näkyy hyvinvointiin liittyvien resurssien puutteena. Tämä ilmenee esimerkiksi työttömyytenä, toimeentulotuen tarpeena sekä jatkokoulutuksen ja sosiaalisten verkostojen puutteena. (Vauhkonen, Kallio & Erola 2017, 510.) Huono-osaisuus johtuu monista eri tekijöistä, jotka voivat olla sekä yksilöllisiä että yhteiskunnallisia, ja toisaalta joskus sattuman kauppaa. Yhteiskunnallisista tekijöistä selittävinä pidetään rakenteellisia ongelmia, kuten rajoittuneita työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksia. Yksilöllisiin syihin lukeutuvat puolestaan elämänhallinnan puutteet, kuten työttömyys ja koulutuksen puute. (Saari 2015, 101–103.)

Köyhyyden ja huono-osaisuuden käsitteitä ei tule sekoittaa toisiinsa, sillä ne eivät ole toistensa synonyymeja. Köyhyys viittaa lähinnä taloudellisten resurssien niukkuuteen, kun taas huono-osaisuus on huomattavasti laajempi ilmiö, joka kattaa taloudellisten vaikeuksien lisäksi myös sosiaalisia ja terveydellisiä puutteita. Voidaan sanoa, että kaikki huono-osaiset kokevat jollain tasolla köyhyyttä, mutta kaikki köyhät eivät ole välttämättä huono-osaisia. Huono-osaisuus käsittää lisäksi näkökulmia, kuten yksilön toimintakyvyn ja elämänhallinnan haasteet. Tässä mielessä taloudellisten ongelmien lisäksi huono-osaisuus liittyy myös laajemmin yksilön kykyyn hallita elämäänsä ja osallistua yhteiskuntaan. (Hakovirta & Kallio 2020, 9–12.)

Syrjäytyminen on huono osaisuuteen vahvasti liittyvä käsite, mutta ne eivät kuitenkaan tarkoita myöskään samaa asiaa. Syrjäytymisen prosessin nähdään saavan alkunsa, kun huono-osaisuus kertyy, monimuotoistuu ja alkaa horjuttaa ihmisen mahdollisuuksia kontrolloida omaa elämäänsä. (Berg, Huurre, Kiviruusu & Aro 2011, 168.) Prosessin päätteeksi ihminen on syrjäytynyt, eli huono-osainen ihminen. Syrjäytymiseen vaikuttaakin samat mekanismit, kuin huono-osaisuuden muodostumiseen. Näitä ovat työttömyys, toimeentulo-ongelmat ja yhteiskunnallinen osattomuus. (Saari 2015, 103–104.)

2.2. Huono-osaisuus ylisukupolvisena ilmiönä

Huono-osaisuus ylisukupolvisena ilmiönä tarkoittaa, että vanhempien heikko elintaso, sosiaaliset ongelmat tai riippuvuudet siirtyvät seuraavalle sukupolvelle (Harni, 2021.) Tämä voi ilmetä elämänlaadun heikentymisenä, arjen rytmittömyytenä ja haasteina eri elämäntilanteissa. Vaikka ylisukupolvinen huono-osaisuus on harvinaista, jotkut perheet pysyvät sosiaalihuollon asiakkaina sukupolvesta toiseen. (Saari ym., 2020.) Huono-osaisuuden kasautuminen perheissä voi lisätä lasten huostaanottojen ja rikosten riskiä, mikä korostaa ongelman siirtymistä sukupolvien yli. (Kortteinen & Elovainio, 2012.)

Ylisukupolvisuudella tarkoitetaan sukupolvelta toiselle siirtyviä tiedostamattomia ja tietoisia toimintamalleja, jotka vaikuttavat yksilön identiteettiin sekä elämäntilanteeseen. (Tuhkasaari 2013, 19.) Sitä voisi kutsua myös perinnöksi. Ylisukupolvinen vaikutus ilmenee yksilötasolla, kun traumaattiset kokemukset siirtyvät seuraavaan sukupolveen. Perheessä koetut traumat voivat vaikuttaa vanhempien kykyyn tukea lapsen emotionaalista ja sosiaalista kehitystä. Vanhemmat, jotka ovat kokeneet esimerkiksi hylkäämistä, väkivaltaa tai muita vakavia kriisejä omassa elämässään, saattavat tiedostamatta siirtää lapsilleen epävarmuutta, pelkoa tai turvattomuutta. Tämä voi näkyä esimerkiksi siinä, että vanhempien käsittelemättömät traumat heijastuvat kasvatustapoihin, jolloin lapset joutuvat kasvamaan ympäristössä, jossa emotionaalinen tuki ja turvallisuuden tunne ovat puutteellisia. (Juusola 2019.) Tähän liittyy vahvasti systeemiteoria, jonka Ludvig von Bertalanffy kehitti 1940-luvulla, se korostaa perheenjäsenten keskinäistä riippuvuutta, jossa yhden jäsenen hyvinvoinnilla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia muiden perheenjäsenten toimintaan. (Fitzgerald, London-Johnson & Gallus 2020, 407.)

Ylisukupolvinen huono-osaisuus, kuten köyhyys ja työttömyys, voi siirtyä sukupolvesta toiseen, mikä synnyttää kierteen, joka on vaikea pysäyttää ilman riittävästi apua ja toimenpiteitä. Tämä ei ole pelkästään yksilöiden tai perheiden ongelma, vaan se voi kasvaa yhteiskunnan ongelmaksi, jos ennaltaehkäisy epäonnistuu eikä kierteen katkaisemiseksi ryhdytä toimiin. Tällöin yhteiskunta joutuu kohtaamaan tämän ilmiön aiheuttamat laajemmät vaikutukset, kuten lisääntyvät

kustannukset ja sosiaaliset haasteet. (Mielenterveystalo.fi.) Huono-osaisilta vanhemmilta siirtyy seuraaville sukupolville arvoja, asenteita, ajattelu- ja käytösmalleja sekä matalia tulevaisuuden tavoitteita, jotka eivät tue elämänhallintaa ja joilla on huono-osaistava vaikutus. Lapsuuden perheen sosiaalinen huono-osaisuus ja jatkuva taloudellinen niukkuus voivat heikentää vanhempien henkistä jaksamista, mikä vaikuttaa heidän vanhemmuuteensa. (Vauhkonen, Kallio & Erola 2017, 2,4.)

Psykoanalyttikko, psykiatri Matti Siirala tiivistä ylisukupolvisuuden käsitteen näin 1960-luvulla: "Se mikä ei tule yhdessä jaetuksi, tulee jonkun kannettavaksi." Yksittäisen ihmisen tasolla trauma voi siirtyä vanhemmalta lapselle, erityisesti silloin kun vanhemman kyky käsitellä kokemuksiaan heikkenee trauman vaikutuksesta. (Wikström 2016.)

2.3 Ylisukupolvisuuden ilmiö lastensuojelussa

Ylisukupolvinen lastensuojeluasiakkuus on tiiviisti yhteydessä huono-osaisuuden siirtymiseen sukupolvelta toiselle. Vanhemmilla, joilla itsellään on ollut kokemuksia lastensuojelusta tai sosiaalisista ongelmista, on suurempi riski siirtää nämä haasteet omille lapsilleen. Tämä voi tapahtua esimerkiksi taloudellisten, sosiaalisten tai terveydellisten ongelmien kautta. On havaittu, että perheissä, joissa vanhemmat ovat olleet itse sijoitettuna, riski huostaanottojen toistumiselle lasten kohdalla on merkittävä. (THL, 2021.) Vaikka ylisukupolvinen huono-osaisuus ulottuu kaikkiin ikäryhmiin, on tärkeää ymmärtää, että lastensuojelussa ja perheiden palveluissa keskiössä on aina lapsi. Hänen kasvunsa ja hyvinvointinsa tukeminen on ensisijaisen tärkeää. (Nousiainen, Petrelius & Yliruka 2016. 2.)

Huostaanottoon voi vaikuttaa useat eri tekijät, kuten vanhemmuuden haasteet, vaikeudet tarjota turvallinen kasvuympäristö, ongelmat lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa sekä lapsen käyttäytymisessä. Myös lapsen koulunkäymättömyys on merkittävä taustatekijä huostaanotoissa. (THL 2024.) Harvoin on kyse vain yhdestä syystä, vaan taustalla on useiden eri tekijöiden yhteisvaikutus. (De Godzinsky 2012, 41 & 58.)

Lastensuojelulaissa sanotaan, että viranomaisten, jotka työskentelevät lasten ja perheiden parissa, on tarjottava tuki vanhemmille ja huoltajille heidän kasvatustehtävässään. Lisäksi heidän on pyrittävä tarjoamaan perheelle tarvittavaa apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. (Lastensuojelulaki 2§.) Tämä laki auttaa ylisukupolvisen lastensuojeluasiakkuuden katkaisemisessa. Sillä varhainen tuki vanhemmille on ratkaisevassa roolissa, kun tätä kierrettä yritetään katkaista. Samalla voidaan edistää koko perheen hyvinvointia. (THL 2023.)

Nykyisin Suomessa lastensuojelun asiakkuus on merkittävä yhteiskunnallinen kysymys, ja erityisesti ylisukupolvinen lastensuojeluasiakkuus on huolestuttava ilmiö. Tilastojen mukaan vuonna 2021 Suomessa tehtiin 1 592 uutta huostaanottoa. Viime vuosien aikana huostaanotot ovat kuitenkin hieman vähentyneet. Huostaanotot keskittyvät erityisesti teini-ikäisiin 13–17-vuotiaisiin nuoriin, mutta myös nuorempien lasten osuus on merkittävä. Vaikka huostaanottoja on vähemmän kuin aiemmin, suurin osa sijoitetuista lapsista jää sijaishuollon piiriin pitkäksi aikaa. Vuoden 2019 lopulla huostassa olleista lapsista 90 % oli edelleen huostassa kahden vuoden kuluttua. (THL, 2021.)

Ylisukupolvisten lastensuojelun tarpeiden katkaiseminen on sekä inhimillisestä että taloudellisesta näkökulmasta merkityksellistä. Perheiden sosiaalisten resurssien vahvistaminen ja kohdennettu tukeminen voivat auttaa pysäyttämään huono-osaisuuden siirtymisen seuraaville sukupolville. Näillä ennaltaehkäisevillä toimilla olisi myös taloudellisia hyötyjä, sillä onnistuneen intervention kautta yhteiskunnalle voi kertyä merkittäviä säästöjä, jos lastensuojelun tarve vähenee. (Nousiainen ym., 2016, s. 3–4).

3. TARKOITUS, TAVOITE, TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tarkastella ylisukupolvisen huono-osaisuuden yhteyttä lastensuojeluasiakkuuksiin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla. Tavoitteena on syventyä olemassa olevaan tutkimustietoon ja tarkastella huono-osaisuutta erityisesti vanhempien mielenterveysongelmien, koulutustason ja sosioekonomisen aseman kautta. Pyrimme opinnäytetyöllämme tuottamaan ajankohtaista ja luotettavaa tietoa sosiaalialan ammattilaisten tueksi, jotta he voivat tunnistaa asiakkaidensa taustatekijöitä ja kehittää lastensuojelun sekä muiden sosiaalipalveluiden käytäntöjä niin, että ne huomioivat ylisukupolvisen huono-osaisuuden vaikutukset. Opinnäytetyö on kohdennettu erityisesti Suomen näkökulmaa ja aineistona on käytetty olemassa olevaa kotimaista tutkimustietoa, jotta opinnäytetyö olisi mahdollisimman relevantti suomalaisen lastensuojelun tarpeisiin.

Tämän opinnäytetyön avulla pyrimme kehittämään ja soveltamaan monipuolisesti sosiaalialan ammatillista osaamistamme ja vahvistamaan sosiaalialan kompetensseja. Tavoitteena on vahvistaa eettistä toimintaa tutkimustyössä ja asiakastyössä, varmistaa ihmisoikeuksien ja sosiaalialan arvojen kunnioittamisen. Samalla syvennymme asiakkaan osallisuuden ja voimavarojen tukemiseen sekä hyvinvoinnin riski- ja suojatekijöiden tunnistamiseen ja ennaltaehkäisevän työn menetelmien soveltamiseen. Opinnäytetyön kautta tutustutaan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimintaan ja haasteisiin sekä arvioidaan yhteiskunnallisten ilmiöiden vaikutuksia asiakastyöhön ja yhteiskuntaan laajemmin. Samalla harjoittelemmme tutkimus- ja kehittämisosaamista sekä yhteistyötaitoja. Opinnäytetyö tarjoaa mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen ammatilliseen kasvuun ja valmiuksien vahvistamiseen sosiaalialan tehtävissä. (Soamk 2023.)

Tutkimuskysymyksemme ovat

1. Miten ja miksi huono-osaisuus ylisukupolvistuu?
2. Miten ylisukupolvinen huono-osaisuus ja perhetausta vaikuttavat perheiden lastensuojeluasiakkuuteen?

Opinnäytetyössä syvennymme ylisukupolvisen huono-osaisuuden ja lastensuojeluasiakkuuden välisiin yhteyksiin. Tätä tarkoitusta varten olemme määrittäneet kaksi keskeistä tutkimuskysymystä, jotka ohjaavat kirjallisuuskatsauksemme teoreettista tarkastelua. Ensimmäisen kysymyksen kautta pyrimme selvittämään, mitkä tekijät edistävät huono-osaisuuden siirtymistä sukupolvelta toiselle. Tarkastelemme erityisesti vanhempien mielenterveyden, koulutustason ja sosioekonomisen aseman roolia tässä prosessissa. Lisäksi haluamme ymmärtää, millaisia mekanismeja ja rakenteellisia esteitä huono-osaisuuden ylisukupolvisumiseen liittyy, ja miksi tämä ilmiö säilyy sukupolvien ketjussa. Toisen kysymyksen avulla tarkastelemme, millaisia vaikutuksia perheiden sosiaalisella ja taloudellisella taustalla on lastensuojelupalveluiden tarpeeseen ja käyttöön. Analysoimme, miten huono-osaisuuden vaikutukset näkyvät perheiden elämässä ja kuinka nämä taustatekijät voivat johtaa lastensuojeluasiakkuuteen. Lisäksi pohdimme, miten lastensuojelu voisi tunnistaa ja tukea paremmin perheitä, jotka kantavat mukanaan ylisukupolvisen huono-osaisuuden vaikutuksia.

4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmänä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jolla tutkitaan tietystä aihealueesta tutkijoiden tekemiä jo julkaistuja tutkimusaineistoja. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kartoittaa ja tiivistää alkuperäistutkimuksista aihealueeseen liittyvä olennainen tieto sekä vastataan ennalta asetettuun tutkimuskysymykseen. (Vilkkä 2023, 11.)

Kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kolmeen perustyyppiin, joita ovat kuvaileva ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus, sekä kvalitatiivinen meta-analyysi. Kirjallisuuskatsauksemme tyypiksi valikoitui kuvaileva kirjallisuuskatsaus, joka on yksi yleisimmin käytössä oleva kirjallisuuskatsauksen tyyppi. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on tutkittavan ilmiön laaja-alainen kuvaaminen ja ilmiöstä jo olemassa olevan tiedon ja keskeisten käsitteiden selvittäminen. Tunnuksomainen piirre on käytössä olevien aineistojen laajuus, joiden valintaa ei ohjaa tarkat metodiset ohjeet tai tiukat määrittelyt. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voidaan erottaa kahteen erilaiseen muunnelmaan, narratiiviseen tai integroivaan katsaukseen. (Salminen 2011, 6.)

Toteutamme kirjallisuuskatsauksen integroivana katsauksena. Integroivaa kirjallisuuskatsausta käytetään, kun halutaan kuvata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman monipuolisesti. Integroiva kirjallisuuskatsaus on hyvä tapa tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Lisäksi se auttaa kirjallisuuden tarkastelussa, kriittisessä arvioinnissa ja syntetisoinnissa. (Salminen 2011, 8.)

4.2 Aineiston hankkiminen

Tutkimukseen valittavan aineiston hakuprosessi tulisi tehdä jäsennellysti, läpinäkyvästi, tarkasti ja tutkimuskysymykseen vastaten. On tärkeää, että ennen hakuprosessin aloittamista päätetään menetelmä, joka on perusteltu, suunniteltu ja toistettavissa. Suunnittelu on tärkeää, jotta olennaisen, puolueettoman ja kattavan tai edustavan aineiston tunnistaminen on mahdollista. On tärkeää, että koko prosessin ajan tehdään muistiinpanoja, sillä niiden avulla voidaan varmistaa saatujen tulosten toistettavuus ja vertailukelpoisuus muihin alan tutkimuksiin. (Vilkkä 2023, 54, 55.)

Tutkimuskysymys on keskeinen osa tutkimusprosessia ohjaten tutkimuksen suuntaa, tarkoitusta ja rajausta. Ensimmäisenä mietimme tutkittavasta ilmiöstämme tutkimuskysymyksen. Jotta saisimme tutkittua ilmiötä mahdollisimman laajasti, sekä rajattua aihetta mahdollisimman tarkasti haluttuun suuntaamme, muodostimme tutkimuskysymyksiä kaksi: Miten ja miksi huono-osaisuus ylisukupolvistuu? Sekä miten ylisukupolvinen huono-osaisuus ja perhetausta vaikuttavat perheiden lastensuojeluasiakkuuteen? Tutkimuskysymys ohjaa aineiston valintaa, sillä aineiston valinta ja analyysi tehdään aina peilaten tutkimuskysymykseen, jotta tieto olisi mahdollisimman relevanttia. Tutkimuskysymyksen laajuus määrittää onko valittu aineisto riittävää. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietiläinen, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 295–296.)

Tutkimuskysymyksien, sekä käsittelemämme aiheen pohjalta muodostimme avainsanoja **ylisukupolvisuus, huono-osaisuus, lastensuojeluasiakkuus ja perhetausta**. Avainsanoista kokosimme erilaisia hakulausekkeita, joilla lähdimme suorittamaan aineiston hakua. Käytimme aineiston hakuun luotettavia tietokantoja, sekä pyrimme huomioimaan valinnoissamme lähdekriittisyyden. Aineiston haku keskittyi systemaattiseen tiedonhakuun eri tietokannoista, joita olivat Oula Finna, Finna.fi, Journal.fi, Julkari, sekä Google Scholarin. Nämä olivat käyttöömmme sopivimmat ja helppokäyttöisimmät, sekä jokainen näistä tietokannoista on maksuton. Erityisesti Google Scholarin kautta suoritettussa aineiston haussa korostui lähdekriittisyys. Käytössämme oli ainoastaan suomenkielisiä tie-

tokantoja, sillä halusimme rajata tutkittavan ilmiön Suomen näkökulmaan. Tarkastelimme aiheestamme aiemmin julkaistujen opinnäytetöiden, kandidaattitutkielmien ja tieteellisten artikkeleiden lähdeluetteloja, joista löysimme kirjallisuuskatsaukseeemme sopivaa materiaalia. Aineiston hakuprosessissa käytimme apuna informaattikkoa, jonka kanssa kävimme läpi luotettavia tietokantoja sekä rajasimme tutkimuskysymykseemme sopivia hakulausekkeita ja –sanoja. Taulukossa 1 tuomme esiin muodostamamme hakulausekkeet sekä niillä tehdyt haut eri tietokannoissa. Tietokannoissa Oula Finna ja Finna.fi useat osumat olivat samoja. Kaksi valittua aineistoamme löytyvät näistä molemmista tietokannoista. Nämä kaksi aineistoa on merkattuna taulukkoon sulkumerkein.

Taulukko 1. Tiedonhakutaulukko

Tietokanta	Hakulauseke	Rajaukset	Osumat	Valitut aineistot
Oula Finna	(ylisukupolvi* OR periytyvä* OR perhe* OR "sosiaalinen tausta") AND (syryjäyty* OR huono-osaisuus)	Julkaistu vuosi: 2014–2024 Julkaistu kieli: Suomi Aineistotyyppi: E-Kirja, E-Lehti/e-artikkeli, väitöskirja, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu	5	(2)
	(vanhempi-lapsisuhte* OR periytyvä* OR perhe* OR "sosiaalinen tausta") AND (*huono-osaisuus OR hyvinvointi) AND Suomi AND nuor*)	Julkaistu vuosi 2014–2024 Julkaistu kieli: Suomi Aineistotyyppi: E-Kirja, E-Lehti/e-artikkeli, väitöskirja, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu	22	0
Finna.fi	(ylisukupolvi* OR periytyvä* OR perhe* OR "sosiaalinen tausta") AND (syryjäyty* OR huono-osaisuus)	Julkaistu vuosi 2014–2024 Julkaistu kieli: Suomi Aineistotyyppi: E-Kirja, E-Lehti/e-artikkeli, väitöskirja, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu	123	(2)
	(vanhempi-lapsisuhte* OR periytyvä* OR perhe* OR "sosiaalinen tausta") AND (*huono-osaisuus OR hyvinvointi) AND Suomi AND nuor*)	Julkaistu vuosi 2014–2024 Julkaistu kieli: Suomi Aineistotyyppi: E-Kirja, E-Lehti/e-artikkeli, väitöskirja, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu	7	0
Journal.fi	(ylisukupolvisuus OR ylisukupolvinen) AND huono-osaisuus.	Julkaistu vuosi 2014–2024	37	0
Julkari	(ylisukupolvisuus OR ylisukupolvinen) AND huono-osaisuus.	Julkaistu vuosi 2014–2024	32	2
Google Scholar	lastensuojelu, lapset, ylisukupolvisuus, vanhemmat	Julkaistu vuosi 2014–2024	10101	1

4.3 Aineiston valinta

Teimme tiedonhakutaulukossa (taulukko1) esitetyillä hakulausekkeilla useita hakuja saadaksemme parhaimmat mahdolliset tulokset. Pyrimme pysymään hakutulosten suhteen sellaisessa määrässä, että tulosten läpi käyminen olisi vielä mahdollista sekä kannattavaa. Hakutuloksia läpi käymiseen laadimme sisäänotto- ja poissulkukriteerit, joita noudatimme koko prosessin ajan tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi. Ensisijaisesti aineiston hyväksymiseen vaikutti sisällön vastaaminen tutkimuskysymykseen. Aineisto rajautui enintään 10 vuotta vanhoihin julkaisuihin, eli hyväksyimme ainoastaan vuosien 2014–2024 välillä julkaistut aineistot. Aineistoksi valikoimme ainoastaan tieteellisiä tutkimuksia, sekä kirjoja. AMK- ja YAMK-tasoiset opinnäytetyöt, sekä ei-tieteelliset julkaisut eivät käyneet aineistoksi. Rajasimme aineiston suomenkielisiin tutkimuksiin, koska halusimme käsitellä ilmiötä ainoastaan Suomen näkökulmasta. Alla olevassa taulukossa 2 esittelemme käyttämämme sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaistu vuonna 2014–2024	Ennen vuotta 2014 vuotta julkaistut
Kansainvälisissä tietokannoissa koko tekstin tulee olla saatavilla	Kansainvälisissä tietokannoissa koko teksti ei ole saatavilla ilmaiseksi
Tutkimusartikkelit, tieteelliset tutkimukset, julkaisut, kirjat, väitöskirjat	AMK- ja YAMK-tasoiset opinnäytetyöt, ei-tieteelliset julkaisut
Julkaisukieli suomi tai englanti	Julkaisukieli muu kuin suomi tai englanti

Aineiston läpikäymisessä kiinnitimme ensimmäisenä huomiota otsikoihin, joita peilasimme tutkimuskysymykseemme. Jos otsikko täsmäsi tutkimuskysymykseen, kävimme avainsanat läpi. Otsikoiden perusteella valittujen aineistojen tiivistelmät kävimme tarkasti läpi ennen lopullisen valinnan tekoa. Vasta tämän jälkeen lähdimme lukemaan koko sisällön, kiinnittäen erityisesti huomiota aineiston johtopäätöksiin ja tuloksiin, jotta ne vastaisivat tutkimuskysymykseemme. Ja oimme aineiston läpikäymisen tasapuolisesti, mutta aineiston hyväksymistä koskevan päätöksen teimme yhdessä. Valikoituneita tutkimuksia tuli yhteensä viisi

kappaletta. Taulukossa 3 esittelemme tutkimukset, jotka valikoituivat lopulliseksi aineistoksi.

Taulukko 3. Valittu aineisto

Julkaisu	Tekijä(t)	Julkaisupaikka ja aika	Aihe/Tiivistelmä
SOS-Lapsikylän sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä ylisukupolvisesta lastensuojeluasiakkuudesta ja kierteen katkaisusta.	Maija Ala-Honkola	Helsingin yliopisto, Helmikuu 2015	Tutkimus tarkastelee SOS-Lapsikylän sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä ylisukupolvisesta lastensuojeluasiakkuudesta ja keinoista katkaista sukupolvea toiseen jatkuva huono-osaisuuden kierre.
Suomi lasten kasvuympäristönä Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä	Tiina Ristikari, Markus Keski-Säntti, Elina Sutela, Pasi Haapakorva, Tomi Kiilakoski, Elina Pekkarinen, Antti Kääriälä, Mikko Aaltonen, Tiina Huotari, Marko Merikukka, Jarmo Salo, Aapo Juutinen, Anna Pesonen-Smith, Mika Gissler	Helsinki, 2018	Raportti tarkastelee vuonna 1997 syntyneiden lasten elämäntilannetta ja hyvinvointia täysi-ikäisyyteen asti, eri näkökulmista, kuten koulumenestyksen terveyden, lastensuojelun ja rikollisuuden kautta.
Suomi nuorten kasvu- ympäristönä 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista.	Ristikari Tiina, Törmäkangas Liisa, Lappi Aino, Haapakorva Pasi, Kiilakoski Tomi, Merikukka Marko, Hautakoski Ari, Pekkarinen Elina, Gissler Mika	Tampere, 2016	Raportti analysoi vuonna 1987 syntyneiden suomalaisten hyvinvointia ja risikitekijöitä koulutuksen, työelämään siirtymisen, terveyden, rikollisuuden, toimeentulon ja alueellisten erojen näkökulmasta.
Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä.	Kati Kataja, Tiina Ristikari, Reija Paananen, Tarja Heino, Mika Gissler	Yhteiskuntapolitiikka 79, 2014	Tutkimuksessa tarkastellaan lastensuojelun vaikuttavuutta ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten hyvinvointiongelmien ylisukupolvista jatkumoa.
Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset.	Tarja Heino, Sylvia Hyry, Salla Ikaheimo, Mikko Kuronen, Rika Rajala	Tampere, 2016	Tutkimus tarkasteli lastensuojeluun johtavia tekijöitä ja palvelujen riittävyyttä.

4.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysissä hyödynsimme sisällönanalyysia, joka on keskeinen analyysimenetelmä kirjallisuuskatsauksissa riippumatta siitä, onko aineisto määrällistä vai laadullista. Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tiivis ja kattava kuva tutkittavasta ilmiöstä. Aineiston tiivistämisessä pyritään säilyttämään tutkimukselle olennainen tieto. Tämä tapahtuu järjestämällä hajanaista tietoa systemaattisesti, jotta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103, 117, 122; Vilka 2023, 86.)

Sisällönanalyysi voidaan jakaa aineistolähtöiseen ja teorialähtöiseen analyysiin. Käytimme sisällönanalyysissämme aineistolähtöistä analyysia. Aineistolähtöinen analyysi on kolmivaiheinen prosessi, johon kuuluvat aineiston redusointi, eli pelkistäminen, aineiston klusterointi, eli ryhmittely sekä abstrahointi, eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston redusoinnissa aineistosta poimitaan tutkimuskysymystä vastaavat ilmaisut jättäen pois tutkimukselle epäolennaiset tiedot. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 114, 122.) Etsimme aineistoistamme tutkimuskysymyksiimme vastaavia ilmaisuja ja redusoinimme ne pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Pelkistäminen muodostui hankalaksi, sillä löytämämme aineistojen tutkimustulokset olivat jo valmiiksi tiiviitä. Pelkistämisen riskinä koimme olevan oleellisten tulosten poisjääminen, joten otimme redusoinnin sijaan käyttöön ilmaisujen tiivistämisen. Tiivistämisen mahdollisti meille rikkaammat tulokset. Taulukossa 4 esittelemme esimerkkejä aineiston tiivistämisestä.

Taulukko 4. Esimerkki aineiston tiivistämisestä

Alkuperäis ilmaisu	Tiivistetty ilmaisu
<p>“Vanhemmat eivät yleensä jätä lapsen tarpeita huomiotta tahallaan, mutta raskas lastensuojelutausta voi estää heitä tunnistamasta lapsen tarpeita. Omat negatiiviset tunteet ohittavat lapsen tarpeen tulla hoivatuksi ja oikeuden elää turvallista elämää.” (Ala-Honkola 2015. 22.)</p>	<p>Raskas lastensuojelutausta voi estää vanhempia tunnistamasta lapsensa tarpeita, vaikka he eivät tietoisesti laiminlöisi niitä. Vanhempien omat negatiiviset tunteet saattavat ohittaa lapsen tarpeen hoivaan ja turvalliseen elämään.</p>
<p>“Huostaanoton ja muilla perusteilla tapahtuneen sijoituksen taustalla voi olla monia erilaisia välittäviä perhetaustan tekijöitä, kuten perushoidon puutetta, päihdeongelmia, perheristiriitoja, voimavarojen puutetta tai muita elämänhallintaongelmia.” (Kataja, Ristikari, Paananen, Heino & Gissler 2014. 50.)</p>	<p>Huostaanoton tai sijoituksentaustalla voi olla erilaisia perhetaustan tekijöitä, kuten perushoidon puute, päihdeongelmat, perheristiriidat, voimavarojen puute tai elämänhallintaongelmat.</p>
<p>“Taloudelliset paineet perheessä vievät vanhemmilta merkittäviä resursseja ja tuovat stressiä lapsiperhearkeen. Nämä heijastuvat lasten myöhempään terveyteen, ja erityisesti mielenterveyteen. Aikaisempi tutkimus on kuvannut erilaisia mahdollisia mekanismeja, joiden kautta vanhempien taloudellinen huono-osaisuus vaikuttaa lasten mielenterveyteen.” (Ristikari ym. 2018.124.)</p>	<p>Taloudelliset paineet kuormittavat perheiden arkea ja aiheuttavat stressiä, mikä heijastuu lasten myöhempään terveyteen, erityisesti mielenterveyteen.</p>
<p>“Yhteenvetona voi todeta, että kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä oli tapahtunut monia muutoksia niin perhesuhteissa, kasvu- ja asuinympäristöissä. Suurella osalla lapsista elämä on ollut jatkuvaa muutosta, ja sijoitus kodin ulkopuolelle tarkoittaa taas uusia muutoksia.” (Heino, Hyry, Ikäheimo, Kuronen & Rajala 2016. 60)</p>	<p>Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä on ollut jatkuvia muutoksia perhe-, kasvu- ja asuinympäristöissä, ja sijoitus tuo mukanaan jälleen uusia muutoksia</p>
<p>“Tutkimuksemme osoitti, että lasten ja nuorten hyvinvointi vaihtelee voimakkaasti vanhempien koulutuksen ja taloudellisen tilanteen mukaan, erityisesti taloudelliset ongelmat heikentävät nuorten mahdollisuuksia taloudellisesti itsenäiseen elämään ja voivat johtaa mielenterveysongelmiin, huonompiin kouluarvosanoihin ja lyhyempään koulutuspolkuun.” (Ristikari ym. 2016. 97)</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointi vaihtelee voimakkaasti vanhempien koulutuksen ja taloudellisen tilanteen mukaan. Taloudelliset ongelmat heikentävät nuorten itsenäistymismahdollisuuksia ja voivat johtaa mielenterveysongelmiin, huonompiin kouluarvosanoihin ja lyhyempään koulutuspolkuun.</p>

Aineiston tiivistämisen jälkeen teimme aineiston klusteroinnin eli ryhmittelyn. Klusteroinnissa kootaan pelkistetyistä aineistosta samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ja ryhmitellään alaluokiksi. Alaluokat nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Alaluokkia voi muodostua yksi tai useampi. Alaluokat yhdistämällä muodostetaan yläluokka. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124.) Taulukossa 5 kuvaamme yläluokkien ja alaluokkien ryhmittelyä.

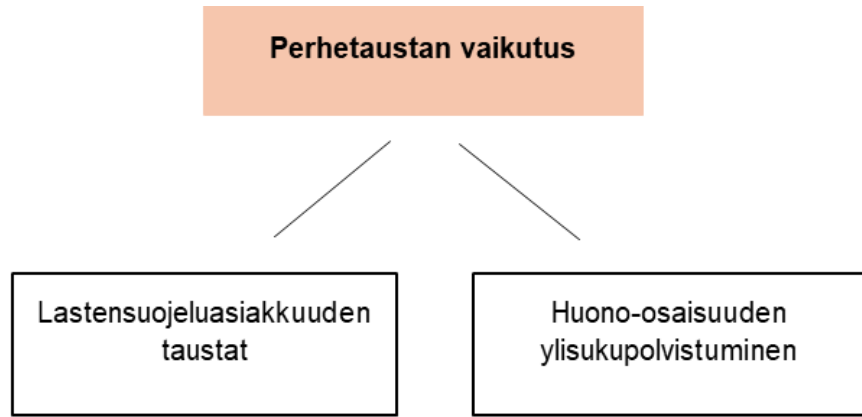
Taulukko 5. Esimerkki aineiston klusteroinnista

Tiivistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
Ylisukupolvisen lastensuojeluasiakkuuden taustalla on usein vanhemman oma sijoitustausta perheessä ollut päihteiden käyttö	Vanhempien taustojen vaikutus lasten sijoitukseen	Lastensuojeluasiakkuuden taustat
Lapsi sijoitetaan yleensä vanhempien ongelmien takia, kuten mielenterveys ongelmien ja taloudellisten ongelmien vuoksi.		
Sijoituksen taustalla yleensä erilaisia perhetaustan tekijöitä, kuten perushoidon puutetta, päihdeongelmia, perheristiriitoja, voimavarojen puutetta tai muita elämänhallintaongelmia	Perhetaustojen yhteys lasten sijoitukseen	
Nuoren riski hyvinvointiongelmiin kasvaa vanhempien ongelmien vakavuuden myötä	Vanhempien ongelmien vaikutus nuoren hyvinvointiin	Huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen
Lapsuuden perheen kuormittavien tekijöiden kasautuminen on selvästi yhteydessä lasten rikollisuuteen.	Perheen kuormittavien tekijöiden vaikutus lasten tulevaisuuden huono-osaisuuteen	
Lapsuuden perheen kuormittavat tekijät ovat yhteydessä lasten tulevaan huono-osaisuuteen		

Viimeisenä vaiheena oli aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Klusteroinnissa muodostuneet yläluokat yhdistetään yhdeksi yhdistäväksi luokaksi. Yläluokka on yhteydessä tutkimusongelmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125, 126). Klusteroinnissa muodostimme kaksi yläluokkaa **lastensuojeluasiakkuuden taustat** sekä **huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen**. Näistä muodostimme yhden yhdistävän luokan: **perhetaustan vaikutus**. Kuviossa 1 kuvaamme aineiston abstrahointia.

Yhdistävä luokka

Alaluokka

Kuvio 1. aineiston abstrahointi. Perhetaustan vaikutus

5. EETTISET LÄHTÖKOHDAT JA LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI

Eettisyys ja luotettavuus ovat koko prosessin ajan tiivisti sidoksissa toisiinsa. Niihin liittyy läpinäkyvä ja johdonmukainen eteneminen tutkimuskysymyisestä johtopäätöksiin. Tutkimuskysymyksellä on suuri merkitys luotettavuuden kannalta ja se tulee olla perustellusti ja selkeästi kuvattuna. Eettisyys tulee huomioida tutkimuskysymyksen muotoilussa sekä tutkimusetiikan noudattamisessa kirjallisuuskatsauksen kaikissa vaiheissa. Luotettavuutta koskevat asiat liittyvät tutkimuskysymyksen ja valitun aineiston perustelujen, kuvauksien ja argumenttien vakuuttavuuteen, sekä prosessin johdonmukaisuuteen. (Kangasniemi ym., 2013, s. 291–301.)

Kirjallisuuskatsauksen eettinen lähtökohta on tieteellisissä tutkimuksissa yleisesti noudatettavat hyvän tieteellisen käytännön periaatteet, joita ovat rehellinen ja vilpittömän toiminta toisten tutkimuksia kohtaan, kriittinen, kunnioittava ja rakentava aineiston analysointi ja arviointi, sekä tulosten esittäminen niiden oikeassa valossa, ilman omia tulkintoja ja näkökulmia. Kirjallisuuskatsauksen eettisyys saavutetaan, kun koko prosessin ajan otetaan huomioon laadunarviointi, työskentelyn läpinäkyvyys ja luotettavuus sekä uuden tiedon tavoittelu ja tiedon hyödyntäminen ennalta määritetyllä tavalla. (Vilka 2023, 99.)

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden kannalta tulee toteuttaa kaksi laadun arviointia, jotka ovat alkuperäistutkimuksen laadunarviointi sekä toteutetun kirjallisuuskatsauksen arviointi. Laadunarviointi tarkoittaa jokaisen valitun artikkelin tarkastelua ja arviointia erikseen, sekä tutkimuksien käsittelyä yhtenä kokonaisuutena, tai olennaisten osien, esimerkiksi käsitteiden perusteella. (Vilka 2023, 92.) Kirjallisuuskatsauksen arvioinnissa tarkastellaan tutkimuksen eri vaiheissa tehdyt päätökset ja valinnat. Arvioinnin merkittävin osuus on valitun aineiston valintakriteerit sekä alkuperäistutkimuksen arvo ja merkityksellisyys suhteessa tutkimuskysymykseen. Laadullisesti heikot tai heikoilla kriteereillä valitut aineistot voivat vääristää tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä. (Vilka 2023, 104.)

Tässä opinnäytetyössä on pyritty arvioimaan käytettyjen aineistojen luotettavuutta mahdollisimman tarkasti, sekä tutkimusartikkeleista poimittuja havaintoja

on kuvattu alkuperäisaineistoa kunnioittaen. Lähteet on valittu kriteerejä noudattaen ja lähdemerkinnät on pyritty tekemään huolellisesti ohjeita noudattaen sekä tekstin viitteissä, että lähdeluettelossa. Kirjallisuuskatsauksen eri vaiheet on pyritty esittämään selkeästi ja johdonmukaisesti, ja aineisto on käsitelty kriittisesti ja perusteellisesti.

Luotettavuuden heikkoutena voidaan pitää sitä, että käytössä on ollut melko vähäinen määrä aineistoa. Aineisto on valittu tutkimuskysymyksien perusteella ja kysymyksiin vastaavia tutkimuksia löytyi vähän. Vaikka aineistoa löytyi vähän, halusimme tarkastella ilmiötä suomalaisessa kontekstissa, koska koimme, että tämä näkökulma tarjoaa tärkeää ja paikallisesti merkityksellistä tietoa. Suomen yhteiskunnalliset rakenteet ja kulttuuriset erityispiirteet voivat vaikuttaa ilmiön ilmenemiseen, ja tavoitteemme oli tuottaa tietoa sosiaalialan käytäntöjen tukemiseksi ja paikallisten ratkaisujen kehittämiseksi huono-osaisuuden ylisukupolvisuuteen ja lastensuojeluun liittyen. Toisaalta aineiston yhteneväiset tulokset sekä valittujen tieteellisten artikkeleiden vertaisarviointi vahvistavat tulosten luotettavuutta.

Aineisto painottuu suomenkielisiin artikkeleihin, koska ilmiötä tarkastellaan Suomen näkökulmasta. Aineiston haku-, valinta- ja analyysiprosessit on pyritty kuvaamaan mahdollisimman selkeästi, ja tekstin luotettavuuden vahvistamiseksi on laadittu prosessista taulukoita. Aineiston analyysi on toteutettu sisällönanalyysi menetelmää soveltaen. Kaikki muut vaiheet ovat toteutettu sisällönanalyysi idean mukaan, paitsi aineiston redusoinnissa on toimittu toisin. Korvasimme pelkistämisen tiivistämisellä, koska koimme pelkistämisen riskinä olevan keskeisten ja tärkeiden tulokset jääminen huomaamatta tai kokonaan pois. Kaikki lainaukset on merkitty selkeästi, ja muu tuotettu teksti on kirjoitettu kirjoittajien omin sanoin alkuperäistutkimuksia kunnioittaen.

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Perhetaustan vaikutus

Tutkiessamme huono-osaisuuden ylisukupolvistumista ja lastensuojeluasiakkaiden taustoja, yhdistäväksi tekijäksi tutkimuksista nousi perhetaustan vaikutus. Lapsuudessa koetut haasteet, kuten taloudellinen niukkuus, vanhemmuuden vaikeudet ja psykososiaaliset ongelmat, voivat siirtyä sukupolvelta toiselle, altistaen lapsia samankaltaisille ongelmille.

Tutkimukset osoittavat, kuinka perhetaustalla on merkittävä vaikutus lapsen elämään ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Esimerkiksi vanhempien koulutustaso, tulotaso ja heidän kokemansa kuormitus vaikuttavat suoraan lapsen terveyteen, koulumenestykseen ja hyvinvointiin. Kasvuympäristön ongelmat, kuten taloudellinen epävarmuus tai vanhemmuuteen liittyvät haasteet, voivat altistaa lapsia samoille vaikeuksille, joita vanhemmat ovat kohdanneet. Näin ollen lapsuudessa koetut olosuhteet voivat heijastua sukupolvelta toiselle. Huolimatta siitä, että hyvinvointipalvelut pyrkivät tasoittamaan näitä eroja, ne eivät täysin pysty poistamaan perhetaustasta johtuvia vaikutuksia, mikä asettaa kyseenalaiseksi tasa-arvoisten mahdollisuuksien toteutumisen kaikille lapsille. (Ristikari 2018, 121; Ristikari 2016, 97)

6.2 Huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen

Katajan ym. tutkimus osoittaa, kuinka vanhemman ja lapsen hyvinvoinnin tasolla on selkeä yhteys. Lapsen riski hyvinvointiongelmiin kasvaa vanhempien ongelmien vakavuuden myötä. (Kataja ym. 2014, 44–45.) Vanhempien vähäinen koulutus ja heikko sosioekonominen asema lisäävät lasten psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarpeita. Tällöin vanhempien ongelmat kasaantuvat, mikä vaikuttaa negatiivisesti lasten hyvinvointiin. Vanhempien mielenterveysongelmilla on yhteys lasten kehitykseen, ja ne ovat usein lasten ongelmien taustalla.

(Ristikari 2016, 99; Ristikari 2018, 123.) Ristikarin (2018) tutkimus korostaa vanhempien arkea kuormittavien tekijöiden kasautumisen olevan vahvasti yhteydessä lasten heikkoon terveyteen ja perhetaustaan. (Ristikari 2018, 123.)

Katajan ym tutkimuksessa ilmenee, että lapsena kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten hyvinvointiongelmien voivat ilmetä eri tavoin: siinä missä ensimmäisessä sukupolvessa ongelmat näkyvät esimerkiksi koulutuksen puutteena tai toimeentulovaikeuksina, ne voivat ilmetä eri muodoissa seuraavassa sukupolvessa. (Kataja ym 2014, 50.) Vanhemman toimeentuloasiakkuus kasvattaa huostaan otetun tai muilla perusteilla sijoitetun nuoren kouluttamattomuuden riskiä sekä psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluiden käyttöä. (Kataja ym. 2014, 48–49.)

Katajan ym. tutkimus tuo kuitenkin esille, että huostaanotto tai sijoitus, voi myös katkaista huono-osaisuuden periytymisen. Huostaanotettujen ja muilla perusteilla sijoitettujen lasten hyvinvointiongelmilla ei ole yhtä vahvaa yhteyttä vanhempien samankaltaisiin ongelmiin. Sijoittaminen tai huostaanotto ei siis yksioikoisesti johda suoraa syrjäytymiseen, vaan heidän joukossaan on myös niitä, jotka voivat hyvin. (Kataja ym. 2014, 47, 49.)

Ristikarin (2018) tutkimus kuvaa lapsen perhetaustan moninaisia vaikutuksia tulevaisuuteen. (Ristikari 2018, 121.) Ristikari (2016) (2018) osoittaa tutkimuksillaan, kuinka lasten ja nuorten hyvinvointi jakautuu selkeästi vanhempien koulutustason ja taloudellisen tilanteen perusteella. Esille nousee erityisesti perheen taloudellisten ongelmien heikentävä vaikutus lasten kykyyn elää taloudellisesti itsenäistä elämää tulevaisuudessa. Taloudelliset haasteet voivat lapsilla ilmetä hoitoa vaativina mielenterveyden ongelmina, heikompina kouluarvosanoina ja lyhyempänä koulutuspolkuna. (Ristikari 2016, 97; Ristikari 2018, 121.) Pelkän peruskoulun käyneiden vanhempien lapsilla on viisinkertainen riski jäädä jatkokouluttautumatta, verrattuna korkeasti koulutettujen vanhempien lapsiin. (Kataja ym 2014, 44–45.) Tutkimus toi esille, että lapset, joiden vanhemmat ovat korkeasti koulutettuja, saavat enemmän tukea koulunkäyntiin, kuin heikommin koulutettujen vanhempien lapset. (Katja ym. 2014, 49.) Ristikarin (2016) tutkimus antaa osviittaa siitä, miten lapsuudenaikaiset olosuhteet voivat merkittävästi vaikuttaa

sujuvaan ja nopeaan koulutuksesta työelämään siirtymiseen. (Ristikari 2016, 100.)

Vanhempien pitkäaikainen toimeentulotuen saaminen nostaa todennäköisyyttä, että heidän lapsensa tarvitsevat myös toimeentulotukea, ja lisää samalla muita syrjäytymiseen liittyviä riskejä. (Ristikari ym. 2016.) Pitkään toimeentulotukiasiakkaina olleiden vanhempien lasten riski saada toimeentulotukea on 17-kertainen verrattuna lapsiin, joiden vanhemmat eivät ole koskaan olleet toimeentulotukiasiakkaina. Lapset, joiden vanhemmat ovat olleet psykiatrisessa osastohoidossa, käyttävät mielenterveyspalveluja yli kaksi kertaa todennäköisemmin verrattuna lapsiin, joiden vanhemmilla ei ole ollut tarvetta mielenterveyspalveluille. (Kataja ym 2014, 44–45.) Taloudelliset vaikeudet heikentävät vanhempien resursseja, sekä lisäävät stressiä lapsiperheen arjessa. Tämä vaikuttaa jälkipolven myöhempään terveyteen, erityisesti mielenterveyteen. (Ristikari 2018, 124.)

6.3 Lastensuojeluasiakkuuden taustat

Ala-Honkola toteaa tutkimuksessaan, että vanhempien ongelmat ovat tyypillisin syy lapsen sijoitukselle. (Ala-Honkola 2015, 28.) Ristikarin (2018) tutkimus tukee tätä sillä siitä käy ilmi, että sijoitettujen lasten vanhempien yleisiä vaikeuksia ovat lyhyt koulutus, pitkäkestoinen toimeentulotuen saanti ja mielenterveyden ongelmat. (Ristikari 2018, 125.) Tätä kuvastaa myös Heinon ym. tutkimuksen aineisto, jossa kerrotaan, että yli puolella sijoitettujen lasten vanhemmilla esiintyi uupumusta ja jaksamattomuutta. (Heino ym. 2016, 70.) Huostaanoton ja muun sijoituksen taustalla voi olla erilaisia välittäviä perhetaustan tekijöitä, kuten riittämätöntä perushoitoa, päihdeongelmia, perheen sisäisiä ristiriitoja, voimavarojen puutetta tai muita haasteita elämänhallinnassa. (Kataja ym. 2014, 50.)

Ylisukupolvisten lastensuojeluasiakkuuksien taustalla on usein mielenterveysongelmia, itsemurhia ja elämänhallinnan haasteita. Lisäksi vanhemmat, joilla on “vaillejäämiskokemuksia”, eivät välttämättä tunnista lastensa tarpeita ja tällöin he ei voi tarjota lapselle hoivaa ja turvallista elämää. (Ala-Honkola 2015, 20, 22.) Heinon ym. tutkimus konkretisoi tätä, sillä siinä käy ilmi, että joka toisen sijoitetun lapsen taustalla oli tarpeisiin vastaamaton kasvatustyyli. Myös kolmella neljästä lapsen vanhemmasta havaittiin avuttomuutta ja osaamattomuutta vastata lapsen

tarpeisiin ja huolehtia lapsesta ikäkauteen sopivalla tavalla. Suoranaista lapsen hoidon laiminlyöntiä esiintyi joka viidennen sijoituksen taustalla. (Heino ym. 2016, 70.)

Ala-Honkolan mukaan ylisukupolvisilla lastensuojelun asiakasperheillä on useimmiten pienempi tukiverkosto. Tämä aiheuttaa sitä, että asiakasperheet ta-
kertuvat lastensuojelun piiriin, ja korvaavat viranomaisilla puuttuvaa läheisver-
kosta. (Ala-Honkola 2015, 24.) Tutkimuksessaan Ala-Honkola kuvaa, kuinka
palvelut ja niiden käyttäjät eivät kohtaakaan silloin, kun olisi vielä mahdollisuus muu-
tokselle. Tähän vaikuttaa se, ettei lastensuojelun ennaltaehkäisevät palvelut ta-
voita asiakasperheitä oikea-aikaisesti. Lisäksi ylisukupolvisten asiakasperhei-
den hakeutumista oma-aloitteisesti palveluiden piiriin, voi hankaloittaa vanhem-
man oman asiakkuuden tuomat kokemukset lastensuojelun tukitoimista. (Ala-
Honkola 2015, 25–26.) Heinon ym. tutkimuksessa käy ilmi, että palveluiden ja
asiakkaiden kohtaamattomuuden yleisimmät syyt ovat palveluiden puute, riittä-
mättömyys, laadun puute, palvelun tarjoamatta jättäminen tai asiakkaan palve-
lusta kieltäytyminen. (Heino ym. 2016, 79.)

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Huono-osaisuuden ylisukupolvistumisessa suuressa roolissa on vanhempien hyvinvoinnin vahva vaikutus lasten hyvinvointiin. Tutkimme huono-osaisuuden ylisukupolvistumista vanhempien mielenterveysongelmien, koulutaustan ja sosioekonomisen aseman kautta ja tutkimuksemme tulokset tukivat näiden yhteyttä huono-osaisuuden ylisukupolvistumiseen. Tuloksista ilmeni, että nämä voivat luoda lapsille epätasa-arvoisia lähtökohtia elämään ja lisää heidän riskiään kokea samoja ongelmia kuin vanhempansa. Systemiteorian mukaan yksittäisen perheenjäsenen hyvinvointi vaikuttaa koko perheen toimintaan. Tämä näkyy erityisesti silloin, kun vanhempien ongelmat, kuten taloudelliset tai sosiaaliset vaikeudet, heijastuvat suoraan lasten hyvinvointiin ja kehitykseen. Näin voidaan selittää, miksi vanhempien huono-osaisuus siirtyy seuraavalle sukupolvelle ja miten perheen vuorovaikutussuhteet ylläpitävät tätä siirtymistä. (Fitzgerald, London-Johnson & Gallus 2020, 407.)

Huono-osaisuus ei aina periydy suoraviivaisesti, vaan vanhemman hyvinvointiongelmat voivat ilmetä lapsella eri tavoin. Vanhempien toimeentulotuen saaminen lisää riskiä, että sijoitetut lapset eivät jatka koulutustaan peruskoulun jälkeen, ja samalla se voi lisätä heidän tarvettaan mielenterveyspalveluille. Tämä osoittaa, että taloudelliset ongelmat ja koulutuksen puute voivat periä ja siirtyä erilaisina haasteina seuraavalle sukupolvelle. Huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen tapahtuu siis sen kautta, että perheen vaikeudet muuttuvat ja mukautuvat ajan myötä, mutta niiden ydin – kuten heikko sosioekonominen asema – säilyy.

Tutkimukset toivat esille, että huono-osaisuudella sekä perhetaustalla on vahva yhteys perheiden lastensuojeluasiakkuuksiin. Perheiden ja vanhemmuuden monimuotiset haasteet, kuten talous- ja mielenterveysongelmat, voivat heikentää resursseja ja voimavaroja tarjota lapselle hoivaa ja turvallinen kasvuympäristö sekä vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Kun vanhempi ei pysty takaamaan lapselleen riittävää hoivaa ja turvallisuutta, tarvitaan lastensuojelupalvelut tukemaan lapsen kasvatusta.

Hallituksen leikkaustoimet, jotka koskevat sosiaaliturvaa ja julkisia palveluita, kuten lapsilisiä, asumistukea, terveydenhuoltoa ja varhaiskasvatusta, voivat erityisesti heikentää huono-osaisissa perheissä kasvavien lasten hyvinvointia. Tämä lisää näiden perheiden riskiä ylisukupolvisen huono-osaisuuteen, sillä vaikeutuneet elinolosuhteet voivat kasvattaa lasten sijoittamisen ja lastensuojelutarpeen riskiä entisestään. (Valtioneuvosto 2023.)

Tärkeä johtopäätös on se, että lastensuojeluasiakkuus ja huono-osaisuus eivät aina periydy automaattisesti. Esimerkiksi huostaanotto ja sijoitus voivat joissain tapauksissa katkaista ylisukupolvisen kierteen ja parantaa lasten hyvinvointia. Tämä korostaa lastensuojelun mahdollisuuksia vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ja katkaista huono-osaisuuden jatkuminen, jos toimenpiteet ovat riittävän ajoissa ja oikeanlaisia. Samalla tuloksista kuitenkin nousee esille, että palveluiden riittämättömyys ja niiden heikko tavoitettavuus voivat estää tehokkaan puuttumisen niissä perheissä, joissa ennaltaehkäisy olisi mahdollista. Tämä johtaa siihen, että lastensuojelu puuttuu usein vasta, kun ongelmat ovat jo monimutkaisia ja kasaantuneita. Näiden tuloksien kautta korostuu ennaltaehkäisevien palveluiden kehittämisen tarve ja se, kuinka niiden hakemisen ja saatavuuden kynnyistä tulisi mataltaa. Huono-osaisuuden ja lastensuojeluasiakkuuden periytymisen katkaisemiseksi tarvitaan tehokkaita ja oikea-aikaisia tukitoimia, jotka kohdistuvat sekä vanhempien että lasten hyvinvoinnin tukemiseen. Perheen taloudellinen ja sosiaalinen tilanne on tärkeä huomioida, ja ennaltaehkäisevien palveluiden saatavuutta on parannettava, jotta ne tavoittavat riskiperheet ajoissa.

Tutkimustulosten perusteella jatkotutkimuksen tarpeeksi nousi tarve tutkia lisää, millaiset palvelumallit olisivat tehokkaimpia ylisukupolvisen huono-osaisuuden katkaisemiseksi ja miten perheitä voitaisiin tukea ennen kuin ongelmat vaativat lastensuojelutoimenpiteitä.

8. POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valitseminen oli meille selkeää ja helppoa, sillä molemmilla oli vahva kiinnostus tutkia ylisukupolvisuutta, sekä siihen vaikuttavia ja siitä johtuvia erinäisiä tekijöitä. Aiheen rajaamisessa kohtasimme kuitenkin haastetta, sillä ylisukupolvisuus on laaja ja moniulotteinen ilmiö. Lopullisen aiheemme rajautumiseen vaikutti molempien työkokemus lastensuojelualalta, sekä pohdinta siitä, kuinka tulemme todennäköisesti kohtaamaan huono-osaisuutta tulevassa työssämme sosionomeina.

Koimme aiheen myös ajankohtaiseksi, sekä tärkeäksi sosiaalialan ammattilaisille ja miksei myös kaikille muillekin. Huono-osaisuus ja ylisukupolvisuus ovat laajoja ja moniulotteisia ilmiöitä ja koskettaa monia ihmisiä. Mielestämme tietoisuus huono-osaisuudesta ja ylisukupolvisuudesta on tärkeää, koska nämä ilmiöt vaikuttavat merkittävästi ihmisten elämään sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla. Ymmärrys niiden moniulotteisuudesta auttaa sosiaalialan ammattilaisia tunnistamaan ongelmien taustatekijät ja tarjoamaan kohdennettua ja oikeudenmukaista tukea. Lisäksi tietoisuuden lisääminen voi edistää laajempaa yhteiskunnallista keskustelua ja päätöksentekoa, joka pyrkii puuttumaan rakenteellisiin ongelmiin. Tietoisuus on olennaista paitsi ammattilaisten myös muiden näkökulmasta, sillä ilmiöiden ymmärtäminen voi lisätä empatiaa ja tukea ratkaisukeskeistä ajattelua yhteisöissä.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli ymmärtää huono-osaisuuden ylisukupolvistumista ja sen yhteyttä lastensuojeluasiakkuuteen kokonaisvaltaisesti kirjallisuuskatsauksen avulla. Opinnäytetyöprosessin aikana havaitsimme, että ylisukupolvinen huono-osaisuus on monimutkainen ilmiö, johon vaikuttavat sosiaaliset, rakenteelliset ja yksilölliset tekijät. Prosessin aikana opimme paljon kirjallisuuskatsauksen tekemisestä, ja sen tarjoamista mahdollisuuksista hahmottaa laajoja ilmiöitä systemaattisesti.

Tutkimuskysymyksiä luominen oli yksi oleellisin vaihe kirjallisuuskatsauksen tekemisessä, sillä tutkimuskysymykset suuntasivat työn ydinteemoihin ja opettivat

meitä keskittymään olennaiseen. Ylisukupolvisuuden ja huono-osaisuuden ilmiöiden laajuuden vuoksi, tutkimuskysymyksiä muotoilu ja tarkentaminen vaati perusteellista harkintaa ja aiemman tutkimuskirjallisuuden analysointia. Lopulta päädyimme muodostamaan kaksi tutkimuskysymystä, joiden avulla pystyimme kohdentamaan ja rajaamaan opinnäytetyötä niin, että se vastasi tutkimustehtäväämme ja pysyi hallittavissa ilmiön laajuudesta huolimatta. Näiden kysymysten avulla saimme myös mahdollisuuden käsitellä aiheitamme monipuolisesti ja johdonmukaisesti, huomioiden sekä ylisukupolvisuuden että huono-osaisuuden keskeiset näkökulmat. päädyimme muodostamaan kaksi kysymystä, joiden avulla pääsimme suuntaamaan ja rajaamaan opinnäytetyötä haluttuun suuntaan.

Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen oli monivaiheinen ja vaativa prosessi, joka edellytti huolellista aineistonhakua, kriittistä arviointia ja laajan aineiston loogista käsittelyä. Aiheestamme löytyi runsaasti aineistoa, mikä haastoi meidät valikoimaan ja läpikäymään aineistoa huolellisesti, mutta samalla antoi meille mahdollisuuden kehittää lähdekriittisyyttämme. Oli tärkeää varmistaa, että käyttämämme lähteet olivat luotettavia ja vastasivat tutkimuskysymyksiimme. Prosessin aikana opimme hyödyntämään monipuolisesti erilaisia tietokantoja ja sekä saimme tutustua informaation tarjoamaan apuun. Vaikka aineiston käsittely oli haastavaa, se oli myös mielenkiintoinen ja intensiivinen vaihe, joka kehitti kykyämme jäsentää suuria kokonaisuuksia ja tehdä perusteltuja päätelmiä.

Opinnäytetyömme tulokset korostavat ylisukupolvisen huono-osaisuuden moniulotteisuutta ja sen yhteyksiä lastensuojeluasiakkuuksiin. Uskomme, että tuloksia voitaisiin hyödyntää monin tavoin esimerkiksi sosiaalialan ammattilaisten työssä, ja että tuloksilla voitaisiin myös vaikuttaa päätöksentekijöihin yhteiskunnassamme. Tulokset tarjoavat arvokasta tietoa siitä, kuinka sosiaalipalveluita voidaan kehittää tehokkaammiksi ja asiakaslähtöisemmiksi. Erityisesti esiin nousee se, kuinka tärkeää on huomioida asiakkaiden taustatekijät ja heidän kokemustensa moninaisuus, mikä edistää oikeudenmukaista ja sensitiivistä asiakastyötä.

Vaikka opinnäytetyö antoi syvällistä tietoa ylisukupolvisen huono-osaisuuden ja lastensuojelun välisistä yhteyksistä, se nosti esiin myös uusia tutkimusaiheita. Jatkossa olisi tärkeää selvittää esimerkiksi, kuinka ylisukupolvisen huono-osai-

suuden vaikutuksia voidaan ehkäistä varhaisessa vaiheessa. Lisäksi olisi hyödyllistä tutkia, miten eri tukimuodot ja palvelut vaikuttavat perheiden voimavarojen vahvistumiseen pitkällä aikavälillä.

Opinnäytetyöprosessi oli meille opettavainen ja mielenkiintoinen kokemus, joka syvensi ammatillista osaamistamme sosiaalialan näkökulmasta. Työskentelyn aikana kohtasimme erilaisia haasteita, jotka opettivat meille paljon sitkeyttä. Huomasimme myös, että yhdessä tekeminen helpotti paitsi haasteiden ylittämistä myös koko työn etenemistä. Prosessi tarjosi meille kattavan oppimiskokemuksen ja syvensi ammatillista osaamistamme sosiaalialan asiakastyön näkökulmasta. Prosessin aikana kehitimme tutkimusosaamistamme, kriittistä ajatteluamme ja kykyämme analysoida monimutkaisia ilmiöitä. Samalla ymmärryksemme vahvistui siitä, kuinka laajemmat yhteiskunnalliset ja rakenteelliset tekijät vaikuttavat yksilöiden ja perheiden elämäntilanteisiin. Opimme myös, kuinka eettisyys ja hyvä tieteellinen käytäntö ovat keskeisiä luotettavassa tutkimuksessa. Saavutetut oppimistavoitteet osoittavat, että tutkimus on ollut merkityksellinen sekä henkilökohtaisella että tieteellisellä tasolla. Jatkotutkimusten avulla voidaan edelleen kehittää keinoja, jotka tukevat perheiden hyvinvointia ja ennaltaehkäisevät huonosuusiisuuden ylisukupolvistumista.

LÄHTEET

Ala-Honkola, Maija 2015. Käytäntötutkimus: SOS-Lapsikylän sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä ylisukupolvisesta lastensuojeluasiakkuudesta ja kierteen katkaisusta. Helsingin Yliopisto. Hakupäivä 10.5.2024.
https://www.sos-lapsikyla.fi/wp-content/uploads/2020/12/Ylisukupolvisuus-lastensuojelussa-Ala-Honkola_Maija.pdf

De Godzinsky, Virve-Maria. 2012. *Huostaanottoasiat hallinto-oikeuksissa. Tutkimus, tahdonvastaisten huostaanottojen päätöksentekomenettelystä*. Helsinki: Hakapaino Oy. Hakupäivä 21.10.2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/d469acc8-4fa7-488e-b0c2-919403fa4bca/content>

Eskelinen, Niko & Sironen, Jiri 2017. *Köyhyys syitä ja seurauksia*. Grano Oy, Kuopio. Hakupäivä 22.10.2024.
<https://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2013/04/Koyhyys-syita-ja-seurauksia-2017.pdf>

Fitzgerald, Michael, London-Johnson, Antoinette & Gallus, Kami L. 2020. Intergenerational transmission of trauma and family systems theory: an empirical investigation. *Journal of Family Therapy*, 42(3): 406–424. doi: 10.1111/1467-6427.12303. Hakupäivä 10.5.2024. <https://web-p-ebsohost.com.ezp.oamk.fi:2047/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=23&sid=0066a699-c7f2-428a-9070-8efec3abe05a%40redis>

Hakovirta, M. & Kallio, J. (2020). Johdanto: Huono-osaisuus ja köyhyys lapsiperheissä. Teoksessa J., Kallio & M., Hakovirta. *Lapsiperheiden köyhyys & huono-osaisuus*, 7–33. Hakupäivä 16.10.2024.

Harni, Esko 2021. *Talentia-lehti*. Huono-osaisuus periytyy sukupolvelta toiselle. Hakupäivä 2.5.2024.
<https://www.talentia.fi/talentia-lehti/huono-osaisuus-periytyy-sukupolvelta-toiselle/>

Heino, Tarja, Hyry, Sylvia, Ikäheimo, Salla, Kuronen, Mikko & Rajala, Rika 2016: Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. HuosTa-hankkeen (2014–2015) päätulokset. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 3/2016. Tampere. Hakupäivä 21.10.2024.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-644-5>

livonen, Esa & Pollari Kirsi 2023. *Sosiaaliturvan leikkauksilla on pitkäkestoiset vaikutukset lapsiin*. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Hakupäivä 11.9.2024.

<https://www.mll.fi/blogi/sosiaaliturvan-leikkauksilla-on-pitkakestoiset-vaikutukset-lapsiin/>

Juusola, Aino (2019). *Taakka vai turva? Ylisukupolvinen traumaperintö*. Basam Books. Hakupäivä 20.5.2024.

THL 2023. Mitä on lastensuojelu? Hakupäivä 10.5.2024.

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Kangasniemi, Mari, Utriainen, Katri, Ahonen, Sanna-Mari, Pietilä, Anna-Maija, Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25, (4). Hakupäivä 7.5.2021.

<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>

Kataja, Kati, Ristikari, Tiina, Paananen Reija, Heino, Tarja & Gissler Mika 2014. Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä. *Yhteiskuntapolitiikka* 79. Hakupäivä 20.5.2024.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114814/kataja.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kortteinen, M., & Elovainio, M. (2012). Millä tavoin huono-osaisuus periytyy? Teoksessa S. Myllyniemi (Toim.), *Monipolvinen hyvinvointi: Nuorisobarometri 2012*. (s.153–167). Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Hakupäivä 16.10.2024.

Lastensuojelu laki 13.4.2007/417. Ajantasainen säädös. Hakupäivä 10.5.2024.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P2>

Mielenterveystalo.fi. Hakupäivä 16.10.2024.

https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/lapset_puheeksi/Pages/default.aspx

Nousiainen, Kirsi, Petrelius, Päivi & Yliruka, Laura. 2016. Johdanto teemaan: Ylisukupolvisesta näköalattomuudesta muutokseen – näköalaistavan sosiaalityön tunnustelua. Teoksessa Kirsi Nousiainen, Päivi Petrelius & Laura Yliruka (toim.) *Puheista tekoihin! Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 20. Hakupäivä 9.5.2024.

[http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130733/tyo2016_20_Puheista%20tekoihin _WEB.23.6.16.pdf?sequence=1](http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130733/tyo2016_20_Puheista%20tekoihin_WEB.23.6.16.pdf?sequence=1)

Ristikari, Tiina, Törmäkangas Liisa, Lappi Aino, Haapakorva Pasi, Kiilakoski Tomi, Merikukka Marko, Hautakoski Ari, Pekkarinen Elina & Gissler Mika 2016. Suomi nuorten kasvu ympäristönä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, raportti 9/2016. Helsinki. Hakupäivä 20.5.2024.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131119/URN_ISBN_978-952-302-712-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ristikari, Tiina, Keski-Säntti, Markus, Sutela, Elina, Haapakorva, Pasi, Kiilakoski, Tomi, Pekkarinen, Elina, Kääriälä, Antti, Aaltonen, Mikko, Huotari, Tiina, Merikukka, Marko, Salo, Jarmo, Juutinen, Aapo, Pesonen-Smith, Anna & Gissler, Mika 2018. Suomi lasten kasvu ympäristönä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, raportti 7/2018. Helsinki. Hakupäivä 20.5.2024.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137104/URN_ISBN_978-952-343-152-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saari, Juho, Niko Eskelinen, ja Liisa Björklund. *Raskas Perintö: Ylisukupolvinen Huono-osaisuus Suomessa*. [Helsinki]: Gaudeamus, 2020. Hakupäivä 21.5.2024.

Saari, Juho. *Huono-osaiset: Elämän Edellytykset Yhteiskunnan Pohjalla*. [Helsinki]: Gaudeamus, 2015. Hakupäivä 21.5.2024.

Saikkonen, Paula & Blomgren, Sanna & Karjalainen, Pekka & Kivipelto, Minna 2015. Poistaako sosiaalityö huono-osaisuutta? kaks – kunnallisan kehittämissäätiö. Hakupäivä 9.5.2024.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126773/TutkJulk_89_net_0.pdf?se
Salminen, Ari 2011. Mikä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Hakupäivä 7.5.2024.

https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Sosiaalialan Amk Verkosto 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Hakupäivä 29.10.2024. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>

Tuhkasaari, Pirjo 2013. *Ylisukupolvisuus: Integraatioprosessi Psykoanalyttisessa Psykoterapiassa*. [Helsinki]: Terapia-säätiö, Koulutuskeskus. Hakupäivä 9.5.2024.

Tuomi, Jouni, ja Anneli Sarajärvi. *Laadullinen Tutkimus Ja Sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2018. Hakupäivä 11.9.2024.

Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) 2024. Huostaanottotarpeen arviointi. Hakupäivä 22.10.2024.

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/huostaanottotarpeen-arviointi>

Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). (2021). Lastensuojelun tilastot. Hakupäivä 16.10.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144518/Lastensuojelu_2021_korjattu_07062022.pdf?sequence=5%26isAllowed=y

Valtioneuvosto 2023. Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisu 2023:58. Hakupäivä 29.10.2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vauhkonen, Teemu & Kallio, Johanna & Erola, Jani 2017. Sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka. Hakupäivä 21.5.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135433/YP1705_Vauhkonenym.pdf?sequence=2

Vilkka, Hanna 2023. *Kirjallisuuskatsaus Metodina, Opinnäytetyön Osana Ja Tekstilajina*. Helsinki: Art House. Hakupäivä 7.5.2024.

Wikström, Tina: Ylisukupolvisuus – miten trauma siirtyy sukupolvesta toiseen? *Psykoterapia* 4/2016. Hakupäivä 9.5.2024.

YLE 2024. Näin hallitus on leikannut ja leikkaa vielä lisää – katso tästä puhutuimmat kohteet. Hakupäivä 11.9.2024.
<https://yle.fi/a/74-20109011>